

PATSIENDI TERVISEHOOLDUSE KORRALDAMISE MEETODID

Erika Kruup MSc RN

Koduõendus on esmatasandi õendusteenus, mida osutatakse patsiendi kodus. Patsientide õendushoolduse organiseerimiseks ja teenuse arendamiseks on kirjeldatud viit meetodit: üldine patsientide õendushooldus, funktsionaalne õendustegevus, meeskonna ja modulaarne õendus, esmatasandiõendus ning juhtumi korraldus.

Üldise patsientide õendushoolduse korraldaja on õde või õenduspersonal koos oma patsientidega. Meetod oli kasutusel juba 19. sajandil ning selle meetodi puhul toimus patsiendi individuaalne teenindamine tema kodus. Õed olid oma tegevuses suurel määral iseseisvad ja oma tegevuse eest vastutavad, lisaks õendustegevusele kuulusid õdede ülesannete hulka ka toidu valmistamine, kodu korrashoid ja muud patsiendi ja perekonna vajadustega seotud tegevused. (Nelson 2000.)

Funktsionaalse õendustegevuse puhul olid õe kohustusteks vererõhu mõõtmine, ravimite jagamine, pesu vahetamine ning patsientide pesemine. Õendustegevused jaotusid vastavalt vajadusele, tulenevalt nende spetsiifikast viisid erinevaid tegevusi läbi kas registreeritud õed, protseduuriõed, põetajad või abitöötajad. Kuna töös ei ole piisavalt iseseisvust, õendustegevus toimub ainult osaliselt ning puuduvad erialased väljakutsed õe rollis, esines funktsionaalse meetodi puhul madal rahulolu oma tööga. Meetod oli mugav tööandjale, kellel huviatus tegelikest õendushoolduse tulemustest ei ole eriti suur. (Nelson 2000.)

Meeskonna- ja modulaarne õendus pärineb aastast 1950. Meetodi olemus seisneb selles, et õendusabi osutav personal töötab professionaalse õe juhendamisel. Meeskonda juhtiv õendusjuht on teadlik patsientide vajadustest ja juhendab nendele individuaalsete õendusplaanide koostamist. Meeskonna juhi ülesanded sõltuvad patsientide vajadustest ning isiklikust töökoormusest, tema tööülesannete hulka võivad kuuluda näiteks õendushoolduse läbiviimine, aga ka patsientidele osutatava õendusabi juhendamine ja koordineerimine.

Esmatasandi õenduse mõiste võeti kasutusele 1970. aastal. Esamatasandi õe tegevus seisneb individuaalsete õendusplaanide koostamises ja nende plaanide realiseerimises patsiendi kodus. See õenduse meetod sobib kasutamiseks nii haiglas, koduõenduses, õenduskodudes kui ka teistes tervishoiuasutustes. See on kombinatsioon selgepiirilise interdistsiplinaarse meeskonna omavahelisest suhtlemisest ja väikese grupi õdede poolt juhitud õendusabist, milles lähtutakse holistlikust inimkäsitlusest. Tegevus on patsiendikeskne ning osutatava õendushoolduseteenuse kvaliteet on kõrge.

Juhtumi korraldus on üks kaasaegsemaid töömeetodeid õenduses, kuna see on seostatud patsiendi vajadustega. Juhtumi korraldus on koostööprotsess, mille käigus toimub hindamine, planeerimine, tegevuste teostamine, koordineerimine, tegevuse monitoorimine ja tulemuste hindamine. Juhtumi korralduses lähtutakse individuaalsusest ja tervisest tulenevate vajaduste rahuldamisest suhtlemise kaudu, kasutades selleks kvaliteetse tulemuse saamiseks otstarbekalt olemasolevaid ressursse (Glettler ja Leen 1996). Juhtumi korraldus keskendub individuaalselt kliendile, mitte klientide rühmale. Juhtumi korraldaja käsitleb igat juhtumit eraldi ning püüab leida inimesele ravi- ja hoolduseteenuse tagamiseks kõige sobivama ja ka majanduslikult efektiivsema võimaluse. (Finkleman 2001.)